

KURS I MARITIM ARKEOLOGI (5 POÄNG)

I slutet av september 1995 började en 5-poängskurs (5 helger) i maritim arkeologi i Höllviken i Skåne.

Huvudansvarig var Folkuniversitetet i samarbete med Stiftelsen Fotevikens Maritima Centrum, FMC, i Höllviken och Lunds universitet.

Kursens syfte var att ge en första inblick i marin arkeologens och den maritima arkeologens "vardag", d v s mätmeter, skeppsteknologi, historik mm.

FMC var alltså en av huvudarrangörerna för kursen och det var också främst föreläsare därifrån som medverkade.

Här följer en kort presentation av dem som var engagerade i kursen och en sammanfattning av kursens innehåll.

Harry Alopæus

Marinarkeolog vid Fotevikens Maritima Centrum

Anders Bunse

Marinarkeolog vid Fotevikens Maritima Centrum

P U Hörberg

Konservator vid Malmö Museer

Björn M Jakobsen

Operativt ansvarig vid Fotevikens Maritima Centrum

Torben Malm

Arkeolog vid Skov- og Naturstyrelsen i Köpenhamn

Bengt Fredriksson

Ansvarig för forntida tekniker vid Fotevikens Maritima Centrum

Marcus Nilsson

Arkeolog vid Fotevikens Maritima Centrum

Nils Nilsson

Etnolog vid Kulturen i Lund

Ylva Olsson

Magasinsansvarig på Gastelyckan i Lund

Sven Rosborn

Fil. lic., medeltidsarkeolog vid Fotevikens Maritima Centrum

Christer Westerdahl

Fil. lic., lektor i maritim arkeologi vid Köpenhamns universitet

HELG 1

Föreläsare:

Harry Alopæus, Bengt Fredriksson, Björn M Jakobsen, Torben Malm, Marcus Nilsson och Sven Rosborn

Denna första helg inleddes med en presentation av det kommande programmet och följdes därefter av en praktisk genomgång bestående av forntida tekniker under stenåldern. Andra dagen präglades av de submarina boplatserna (både på land och en bit ut i havet) under sten-, brons- och järnålder. Helgen avslutades med två föreläsningar; en om det skånska maritima landskapet med inriktning på vikingatid och en som tog upp fenomenet pålspärrar, bland annat undersökningen på Stegeborg.

HELG 2

Föreläsare:

Anders Bunse, Christer Westerdahl och Harry Alopæus

Inriktningen på skepp och skeppsteknologi var huvudtemat denna helg. Som en första inledning talade man allmänt om marinarkeologisk undersökningsverksamhet och som ett primärt exempel togs Skanörskoggen, vilken undersöktes åren 1994 och 1995 av FMC. Därefter gick temat över till skeppsteknologi. Skepp både från Medelhavet, Östersjön och Nordsjön togs upp, jämfördes och gav en helhetsbild över antikens och senare tiders byggnadsstilar. Söndagen ägnades åt hur trä behandlats vid skeppsbygge, dvs våt och torr träteknologi, och en ingående föreläsning om skeppsteknologins grunder och utveckling.

HELG 3

Föreläsare:

P U Hörberg, Nils Nilsson, Ylva Olsson och Sven Rosborn

Den tredje helgen präglades till största delen av praktiska moment. Första föreläsningen handlade om konservering och en del föremål visades upp. Dessa illustrerade tillsammans svårigheterna med konservering av olika material, till exempel trä och metaller. På lördagen och söndagen

gick det exkursioner till Kulturen och fyndmagasinet på Gastelyckan i Lund och till Trelleborgs Museum. Dessa turer kombinerades även med en del sevärigheter "utmed vägen". Som exempel kan nämnas Kungshögen utanför Höllviken

HELG 4

Föreläsare:

Harry Alopæus, Anders Bunse och Marcus Nilsson

Även denna helg var inriktad på praktiska övningar. Först tog man upp kulturminneslagen och A-certifikatsfrågan kontra sportdykning, vilket ledde till en del intressanta och stundtals högljudda diskussioner. Helgslutet präglades av vackert väder, vilket ledde till att en del utomhusövningar företogs. Dessa behandlade mätteknik och dokumentationsmetoder, bland annat måttbandsskissen, och som försöksobjekt användes det påbörjade bygget av vikingaskeppet från Lapuri.

HELG 5

Föreläsare:

Björn M Jakobsen och Christer Westerdahl

Femte och sista helgen var en blandning av självstudier, praktiska föreläsningar och teori. På fredagen fick eleverna prova på hur en marinarkeolog kan arbeta. Uppgiften bestod i att försöka spåra en förhistorisk eller medeltida farled genom att titta på ett begränsat kartmaterial. Viktiga ledtrådar kunde till exempel vara ortnamn, ämynningar, borgar och så vidare. På lördagen redovisades resultaten och diskuterades. Därefter företogs en exkursion till Näset (området kring Skanör och Falsterbo) där bland annat Falsterbohus och Skanörs kyrka besöktes. Sista dagen på kursen behandlade media och förmedling till det nutida samhället. Även denna gång förekom vilda diskussioner. Dagen avslutades med kursutvärdering och vid den avgiftsbelagda tentamen som senare följde, med Christer Westerdahl som examinator, var det fyra deltagare som gick upp och klarade tentamen.

Författare:

Marinarkeolog
Robert Fransson
Fotevikens
Maritima Centrum